

MANIOBRA DE PEREJAUME AMB OBRES,
ALGUNES D'ANÒNIMES, I D'ALTRES D'ANTONI MA
IA ALCOVER, JOAN AMADES, RAMON AMADEU, LI
S BONIFÀS, JOAN BROSSA, JUAN CARAMUEL, JOSE
COMAS I SOLÀ, JOAN COROMINES, JOSEP COSTA,
SALVADOR DALÍ, LLUÍS DOMÈNEC I MONTANER
L.LES FENOSA, J. V. FOIX, EDUARD FONTSERÈ, MA
FORTUNY, FEDERICO GARCÍA LORCA, JOSEP MAR
JUJOL, FREDERIC MACAU, MARIÀ MANENT, RAM
MARTÍ ALSINA, CÈSAR MARTINELL, JOAQUIM MIR,
DAN MIRÓ, PABLO PALAZUELO, JOSEP REAL HOMS
CESC SANTACRUZ, ANTONI TÀPIES, JOSEFA TOLRÀ
ANCESC TRAMULLES, JACINT VERDAGUER, BERNA
VILA I EL VISTAIRE DE SANT JERONI.

MANIOBRA DE PEREJAUME

amb obres, algunes d'anònimes, i d'altres de Joan Amades, Antoni Maria Alcover, Ramon Amadeu, Lluís Bonifàs, Joan Brossa, Juan Caramuel, Josep Comas i Solà, Joan Coromines, Salvador Dalí, Lluís Domènec i Montaner, Apel·les Fenosa, J. V. Foix, Eduard Fonserè, Marià Fortuny, Josep Maria Jujol, Frederic Macau, Marià Manent, Ramon Martí Alsina, César Martinell, Joaquim Mir, Joan Miró, Pablo Palazuelo, Pablo Picasso, Josep Real Homs, Francesc Santacruz, Antoni Tàpies, Josefa Tolrà, Francesc Tramulles, El vtaire de Sant Jeroni, Jacint Verdaguer i Bernat Vila.

9 d'octubre de 2014 - 11 de gener de 2015

Organitza: Museu Nacional d'Art de Catalunya

Exposició programada dins les activitats del Tricentenari del 1714.

Talla de Carles Morató; policromia d'Antoni Bordonos. *Detall del Retaule del Miracle*, 1758

La presència d'artistes i creadors contemporanis al Museu Nacional mitjançant intervencions o presentacions puntuals forma part de les línies de treball del museu. La mirada dels artistes aporta visions noves, revela idees i obre portes abans tancades que ens fan avançar en la construcció de relats que el museu es proposa, sense deixar de situar la col·lecció en el centre de tota l'activitat.

De fet, tots els artistes han treballat sempre partint de la tradició anterior i, en aquest sentit, el treball del Museu Nacional amb els creadors contemporanis ha de produir diàlegs i revisions crítiques de la col·lecció.

Federico García Lorca. *Manos cortadas*, 1935-1936.

Antoni Tàpies. *Mirar la mà, núm. 3*, 1998.

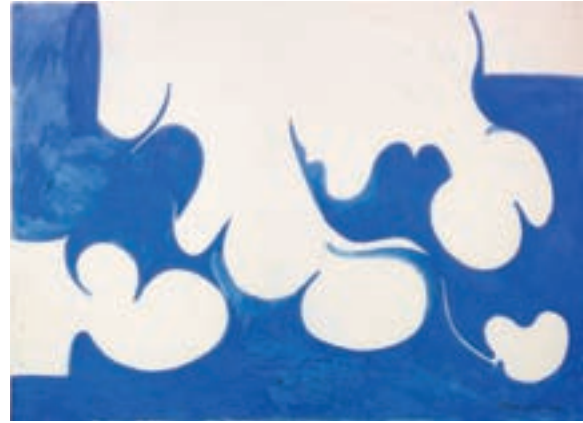
La revisió de la tradició artística del país, i més concretament del barroc, és una de les fites pendents que es planteja el museu. En aquest context, un treball com el de Perejaume en aquesta exposició comença a posar les bases de la revisió que, sobre aquest període, el Museu Nacional farà en un futur.

La *Maniobra de Perejaume* aplega prop de 130 peces: pintures, dibuixos, escultures, però també objectes d'ús, textos literaris, documents meteorològics, estampes i jocs populars.

Aquest treball convida el visitant a establir una sintaxi fèrtil i lliure entre materials prou heterogenis, deixant de banda la jerarquia estricta de valors que sol afavorir el mercat. En paraules del propi Perejaume, aquesta és una exposició «d'aparellaments d'obres que desvetllen un sotacamp persistent i discret. Amb una especial atenció cap a les formes ovalades, d'origen tubular, bulbós, astronòmic o corporal». Les obres s'exposen desprotegides de marc per mirar d'establir relacions entre elles en una llarga frase que recorda l'escriptura assagística. Les obres es toquen entre elles i el tacte és un element central de l'exposició que arrenca amb la sèrie d'*Exercicis de tacte* (1912) que va fer Miró a les classes de Francesc d'Assís Galí, una sèrie de dibuixos que s'exposen per primera vegada. Tornem al text de Perejaume «La tecnologia recent és molt servil respecte a l'hegemonia de l'ull. L'ull, en les relacions globals que la tecnologia proposa, no fa més que reclamar confort, distància i perspectiva. La realitat del tacte,

Josep M. Jujol. *Can Negre*, 1911-1929. Pintura de l'escala, detall. Centre Jujol, Sant Joan Despí.

Pablo Palazuelo. *Sense títol. Tríptic*, 1964. Guaix sobre paper.

en canvi ens permet sentir-nos units localment amb el món per aquesta cosa inefable i sense contorn que és la vida. Certament tocar és ser amb les coses, mentre que veure és separar-nos-en, tenir-les a distància: més coses com més lluny, menys reals i sentides com més coses, etc. etc.»

Text de sala

«Les obres viuen la vida que els donem. Encara que sovint les imaginem soles com un arbre sol, o un déu sol, quan en posem dues o més de costat, les nocions d'hospitalitat, de tolerància, de simpatia, els són ben aplicables. La seva part salvatge i la seva part sociable permeten, a les obres, d'anar a mitges en una determinada figura de conjunt que els proposem o que ens proposin elles. En tot això, l'obra sembla que sigui algú: algú humà o gairebé humà.

Una altra qüestió. A través d'aquest petit camp de maniobres que hem estès, pretenem de donar fe d'una comunitat de vida, de cultura, amb la mateixa inconsciència, força i naturalitat com ha estat creada. ¿És possible donar fe d'aquesta realitat sense publicitar-la? ¿És possible d'expressar-la amb fervor i discreció, i molt imaginativament, com ho han fet els mateixos autors que la conformen? Perquè això no és un producte ni un actiu, és l'esperit o pertany a l'esperit d'aquest racó de món. I cada racó de món en té, de vida d'aquesta. És la vida secreta dels boscos, de les ciutats. Una immensa font que raja sempre, que no s'acaba mai.

Tant la *Maniobra* com el llibre *Mareperlers i ovaladors* d'on parteix han estat plantejats des d'aquest present decreixent o si més no astorat. Per això hi ha un descarat elogi de la quietud, de l'allocament (l'allocament entès com a incubació del lloc), de la urgència de tocar el món altra vegada, de tenir tractes amb el concret geogràfic que sigui. Perquè, a banda de la nostra condició humana, comença a ser hora de defensar la nostra condició terrestre. I el barroc enruralit d'aquestes terres és un bon model per fer-ho.

Joaquim Mir. *Vista del Camp de Tarragona*, 1907-1913. Pastel.

Joan Miró. *Pintura sobre pedra*, 1934. Oli sobre pedra natural.

La majoria d'aparellaments d'obres que proposem desvetllen el terrarisme, l'autarquia i la civilització pagesa i ciutadana d'un sotacamp pacient que les travessa i les suspesa.

La *Maniobra* és una ratlla d'obres. La idea de tocar el món l'hem aplicada a la contigüitat de les obres, amb el desig de contacte i els exercicis de transmissió de tacte que les obres puguin plantejar entre si. Per això les hem disposades de llarg, desprotegides de marc i incloent-hi diversos dibuixos preparatoris, com si totes les obres fossin preparatòries de totes. Per això també, per percutir en això, hem insistit obsessivament sobre uns mateixos autors i un mateix anonimat, com qui bat un ou en un plat amb moltes el·lipses lligades, daurades, i amb un punt fluent, seqüencial, de retaule ras.

A les obres, els agraeixo l'esperit i la disponibilitat. Gràcies, obres, gràcies.»

El maniobrer.

Josep Maria Jujol. *Taula ovalada.* Fusta.

Joan Miró. *Sense títol.* Anotació.

Gènesi de l'exposició

L'any 2013 Perejaume publica un assaig que relaciona barroc i avantguarda titulat *Mareperlers i ovaladors* (Ed. 62/Enciclopèdia Catalana)

Aquest llibre de col·leccionista conté textos i imatges en què es fa una especial atenció a les formes ovalades i el·líptiques, tan presents en la retaulística del set-cents, com en les fruites i les llavors, com en les obres de Gaudí, Jujol, Miró, Foix, Dalí o Tàpies. Arran d'aquest assaig el Museu Nacional d'Art de Catalunya va convidar el seu autor a fer-ne un projecte expositiu. La *Maniobra*, doncs, és una continuació de *Mareperlers i ovaladors*. Properament es presentarà una edició econòmica del llibre, completada amb materials d'aquesta exposició.

Fragment del primer capítol de *Mareperlers i ovaladors*.

«Moltes vegades m'he demanat pel gran nombre de formes més o menys ovalades que hi arriba a haver en la creació catalana del segle xx. D'ovals i ovalaments, només de l'obra d'Antoni Gaudí, ja en podríem fer una bona ollada.

Però la forma es perpetua tant o més viva i bonyeguda quan mirem les creacions de Joaquim Mir, de Joan Miró, de Josep Maria Jujol, de Salvador Dalí, d'Antoni Tàpies. Aleshores podem pensar que aquests ovals pertanyen a una comunitat d'imaginació. Certament hi ha un tret de família entre aquests autors que no cal pas predicar. Més aviat convé no redundar gaire en la visibilitat d'un relat que, sol, es genera, tan regalat i radical alhora que es malmetria si el fèiem massa més intencionat del que ell mateix ja expressa.

Les afinitats, les filiacions, el que hi pugui haver de fenomen de transmissió i el que hi pugui haver d'estricta convergència entre aquests autors, tot plegat configura un corrent de fons tan incontestable com sobreintencional, en què les obres s'enramen i es determinen per mútua fluència, endavant en el temps, però també endarrere, de resultes d'un influx regressiu que les tiba tant o més. Cap indicatiu, doncs, de projecte acordat, més enllà d'una molt franca manifestació emergent: manifestació incondicionada de brot, podríem dir-ne. I no pas cap a una tradició genuïna, sinó des d'una tradició genuïna, abrinades, les obres, d'ella estant. Que és per això, insisteixo, que costa tant d'encertar algun correlat verbal que prengui via a través seu, sense sobredir-ho massa, sense sobredir-les massa.

De fet, amb una maranya de recurrències circulars i de formes persistents que apareixen i es submergeixen i reapareixen, es cuiden prou aquestes obres de trair qualsevol lectura que parteixi d'un supòsit massa lineal o massa dirigit. Són propis d'elles la incomoditat i el retraïment a cap supòsit. Potser és per tal com les hem deixat formar-se que troben refugi i consol en el seu propi desordre, i es fan l'orni a qualsevol discurs, com si no hi hagués millor discursivitat que la seva: discurs trobat d'obra feta, discurs fet d'obra trobada, esbarriat el discurs per tants de llocs com travessa. Fins al punt que bé podríem dir que els lligams que mou i segueix el discurs no pertanyen tant a l'ordre de la forma com a l'ordre de la formació: a la visibilitat de la formació. L'aparició continuada i insistent d'uns ovals, en obres tan diverses i que abasten un segle llarg, no fa més que refermar això que dic.

Més enllà, doncs, de cap mena de programació, qualsevol text que s'hi consigni serà encertat en la mesura que haurà sabut convertir-se en ordit de les mateixes obres. Com si, més que no pas una línia voluntariosa, el text es disposés a ser una escriptura capaç de diluir-se en una altra de ja feta a força de forces i molt col·lectivament. El grau d'humilitat i d'ambició que hi ha en aquesta poètica de

text em du a plantejar una primera consideració respecte al context general d'escriptura.

Gaudís, verdaguers, mirós, foixos... Sempre solem analitzar aquestes figures des de la ciutat. Curiosament, en major o menor mesura, totes han donat mostres inequívokes de sornegueria respecte al marc urbà estricte. Però tant és, sigui quin sigui el posicionament de les obres, la ciutat les reabsorbeix, les incorpora, les reurbanitza. Evidentment, la connexió d'aquestes obres amb la modernitat urbana és del tot indiscutible. De fet, algunes d'elles, per no dir totes, en són protagonistes. Ara bé, si aquesta connexió resulta semànticament fèrtil és precisament a conseqüència d'una determinada posició des de la qual les obres entregaren l'avantguarda en el pairalisme, l'arquitectura en la geologia, el nou en el vell, com si, més que no contradir-se, aquestes coses es resolguessin l'una en l'altra. No cal insistir en el pes general del primitivisme en l'art del segle xx: «Jo pertanyo —deia William de Kooning— a l'escola antiga. M'agrada l'art rupestre. És meravellós tornar a pertànyer al que es feia fa trenta mil anys». Doncs bé, l'aportació d'alguns dels nostres il·luminats a aquest primitivisme s'expressa a través d'una genuïna dislocació que fa fecundes i flexibles les controvèrsies, vincula modernitat i arcaisme, renova una cosa en l'altra i s'ho endú tot cap a un substrat en què allò agrari i allò culte coincideixen.

Solidaritat temporal. Ebrietat de la memòria. Cadàvers i llavors d'obres sebolli-des les unes en les altres, esberlant-se les unes en les altres. Hi ha centenars d'indícis d'aquesta mirada fonda i pròxima alhora, d'aquesta pertinença obscura i estranyesa obscura en què, allò que les obres fan perdurar a través d'allò que innoven, revela una gran familiaritat, una gran immediatesa de les obres amb les fonts. Miracle de la continuïtat subjacent. Miracle del conreu tan ancestral com immediat, amb tantes coses ocultes com hi ha a mercè d'aquestes que ara en viuen. Com un espai que perdura en la mesura que és aquell d'on tots els altres pretèrits i futurs sorgeixen. Confusió de mans del miracle. Onada constant.

Gleva invisible als ulls. Principi seguit d'agrarietat, podríem dir-ne, en el sentit que allò de què brolla cada cosa, allò és, per a cada cosa, el seu principi. No és només un discurs d'arrel el que plantejo, sinó sobretot una forma de justícia cap a l'anonimat d'on prové la cultura. Penso en el parlament de cloenda que va fer Pere Quart en el cèlebre recital del Price, en què qüestiona el pretès acostament de la cultura al poble, quan la cultura sempre és al poble...

... Ajuntades així les coses i ajustades així, l'avantguarda, en la seqüència temporal, passa a actuar com una restauració, com si quedés estranyament incorporada al relat dels orígens. Pel que fa a la seqüència espacial, es produeix automàticament l'aparició bigarrada i extensa del món més immediat, amb tota la seva densitat, amb tota la seva concreció geogràfica, per potenciar el món i

fer-li guanyar mida, amb les formes sedentàries d'estil. Certament, l'agrarietat implica el lloc en el fer, gairebé que confon el lloc amb el fer. De flor de terra en avall, i de la mà, és clar, no pas d'aquell que hi és refractari sinó d'aquell que hi és còmplice, qualsevol bocí de món és susceptible d'una lliure, d'una il·limitada obertura de brot.

De cap a cap del planeta, l'espai presenta cicatrius de germinacions antigues i senyals i brots de germinació nova. I estableix proporció, l'espai, per a cadascun de nosaltres, entre la mida que té, l'atenció que ens demana i la grandària que li sabem treure. Que és ben bé com si la potència geològica, botànica i atmosfèrica d'un indret actués, també, a través d'aquells que hi pesen i hi viuen. I això en tant que la gemació geogràfica únicament té lloc en la mesura que compartim la tendresa nostra amb la tendresa seva.

Certament, només acceptant-ne la dependència, la floració d'espai és possible. Qualsevol paratge ens acull segons el nostre estat imaginatiu el modula. Moltes vegades paro atenció a les mides esfloradisses d'un indret determinat. El lloc, en el fons, és una il·lució: un conreu d'il·lució. Així les coses, entre fer obra en un lloc i fer lloc en una obra no hi ha gaire diferència. Amb la possibilitat molt manifesta d'engendrar-se mútuament llocs i autories, de conrear-se, de criar-se mútuament, resulta versemblant d'afigurar-se cada indret amb qui l'aviva, cada terra amb la corresponent capacitat de vol, tan ferm el lloc, de terra sembrada sota terra, com il·limitadament llucaner.»

Biografia de l'artista

Perejaume (Sant Pol de Mar, 1957) sovint ha estat associat amb un conjunt de pràctiques que inclouen la pintura, l'escriptura i la performativitat pròpia de les obres d'art en ser desplaçades. Aquesta heterogeneïtat de mitjans i formes de fer produeix una dialèctica que treballa a contrapèl dels vincles entre text i imatge, veu i cos, parla i territori, així com tants d'altres. Això l'ha convertit en un autor de difícil classificació que s'apropa al perfil d'un crític de la cultura.

Llista d'obres

- 1. Antoni Maria Alcover**
Rondalla *Es raïm del rei moro amb set pams de morro*
- 2. Ramon Amadeu, Barcelona, 1745-1821**
Braç i mà de la gegantessa d'Olot
1816-1819
Dimensions: 75 x 93 x 25 cm
Estructura de fusta recoberta amb tela, guix, cartró i varis
- 3. Anònim**
Estampa acolorida amb el dit. Fons Joan Amades
- 4. Anònim**
Morter. Producció ibèrica (Núm. inv. 4845)
Diàmetre màxim: 32 cm
- 5. Anònim**
Laberint de l'ou com balla. Facsimil
Impressió digital sobre paper
- 6. Anònim**
Cintes de medir
Segle XIX
Dimensions: 100 x 1,5 cm
Dimensions: 95 x 2 cm
Dimensions: 75 x 2,5 cm
Dimensions: 59 x 1,5 cm
Dimensions: 126 x 1,5 cm
Dimensions: 83 x 1,5 cm
Dimensions: 111 x 1,5 cm
Dimensions: 112 x 3 cm
Dimensions: 70 x 2,7 cm
Dimensions: 52 x 1,3 cm
teixit de cotó
- 7. Anònim**
Sense títol
Segona meitat del segle XIX
Dimensions: 16 x 7,3 cm
Xilografia amb tipografia intercalada
- 8. Anònim**
Gravat amb el peu de la Mare de Déu
Primer quart del segle XIX
Dimensions: 18,5 x 6,8 cm
Impressió a tinta sobre paper
- 9. Anònim**
Estampa acolorida amb el dit. Fons Joan Amades
- 10. Anònim**
Full impres amb el peu de la Mare de Déu. FRE-0894
- 11. Anònim**
Sense títol. Estampa acolorida a la morisca
Tècnica xilogràfica
- 12. Anònim**
Sense títol. Estampa acolorida a la morisca
Tècnica xilogràfica
- 13. Anònim**
Sense títol. Estampa acolorida a la morisca
Tècnica xilogràfica
- 14. Anònim**
Sense títol. Estampa acolorida a la morisca
Tècnica xilogràfica
- 15. Anònim**
Sense títol. Estampa acolorida a la morisca
Tècnica xilogràfica
- 16. Anònim**
Sense títol. Estampa acolorida a la morisca
Tècnica xilogràfica
- 17. Anònim**
Full impres amb el peu de la Mare de Déu. FRE-1157
- 18. Anònim**
Full impres amb el peu de la Mare de Déu. FRE-0893
- 19. Anònim**
Sense títol. Estampa acolorida a la morisca
Tècnica xilogràfica
- 20. Anònim**
Sense títol. Estampa acolorida a la morisca
Tècnica xilogràfica
- 21. Anònim**
Joc de l'oca
- 22. Anònim**
Full impres amb el peu de la Mare de Déu. EST-0450
- 23. Anònim**
Joc de Marro
Dimensions: 15,5 x 10,5 cm
Tinta sobre paper
- 24. Anònim**
Bust reliquiari d'una santa 1575-1625
Dimensions: 55 x 43 x 45 cm
pintura al tremp
fusta, tallat, Fusta daurada i policromada
Adquisició de la col·lecció Muntadas, 1956
- 25. Anònim**
Mare de Déu
Segle XIV
Dimensions: 94 x 47 x 32,5 cm
fusta, talla, policromada i daurada, Talla en fusta policromada i daurada
Llegat de José Antonio Bertrand Mata, 1970; ingrés, 1981
- 26. Anònim**
Didal
Modern
Dimensions: 1,5 x 2 cm
Bronze fos a motlle amb decoració incisa
- 27. Anònim**
Capella portàtil
Segle XVI
Dimensions: 49,6 x 18,5 x 12,8 cm
Bedoll, ferro, llautó, pintura i pa d'or
- 28. Anònim**
Mà del impropis
Dimensions: 9 x 41 x 17 cm
Paper de plata sobre fusta
- 29. Anònim**
Estrella de 8 puntes amb miralls
Dimensions: 83,5 x 83,5 x 5 cm
llauna i ànima de fusta
- 30. Lluís Bonifàs, Valls, 1730-1786**
Lluna dels peus de la Mare de Déu d'Agost o Assumpció 1760-1762
Dimensions: 26 x 39,5 x 6 cm
Fusta policromada

31. **Joan Brossa, Barcelona, 1919-1998**
Poema experimental núm. 248
1947
Dimensions: 35 x 24,5 cm
Dimensions amb annexos: 50,5 x 35,5 cm
Llapis i agulles sobre paper
32. **Juan Caramuel**
Làmina XXXVI corresponent a una de les parts del v. 3 Parte IV en que con curiosidad se describen y miden las prostaphereses y parallaxes con que la arquitectura obliqua se origina y procede de la comun que en sus libros nos enseña Vitruvio. Architectura civil recta y obliqua...(...). Tomo III
1678
Dimensions: 35,5 x 23 x 3 cm
Calcografia
33. **Francesc Català-Roca, Valls, 1922 – Barcelona, 1998**
Miró a Gallifa preparat el mural de la UNESCO. Còpia moderna a partir de negatiu de Català-Roca.
1956
34. **Francesc Català-Roca, Valls, 1922 – Barcelona, 1998**
Miró i Artigàs al Parc Güell. Còpia moderna a partir de negatiu de Català-Roca.
1956
35. **Josep Comas, Barcelona, 1868-1937**
Observacions astronòmiques. Anotació del 9 de març de 1894. Diaris d'anotacions i esbossos
1891
Dimensions: 22 x 17 x 1,8 cm
grafit sobre paper
36. **Joan Coromines, Barcelona, 1905 – Pineda de Mar, 1995**
Bressol en la Romània. Original manuscrit d'una paraula al territori (Coromines vol. II. Bres)
37. **Josep Costa**
Projecte de cornucòpia
Posterior
Dimensions: 30,9 x 21 cm
Tinta i llapis sobre paper
38. **Salvador Dalí, Figueres, 1904-1989**
Estudi per a Mercat d'esclaus amb aparició del rostre invisible de Voltaire
Circa
Dimensions: 21 x 24,8 cm
Llapis sobre paper
39. **Salvador Dalí, Figueres, 1904-1989**
Esbossos. Estructura amb rodones (3a pàgina)
Dimensions: 15,9 x 11,3 cm
Llapis sobre paper
40. **Salvador Dalí, Figueres, 1904-1989**
Esbós per a la joia "La persistència de la memòria"
Circa
Dimensions: 21,6 x 14 cm
Llapis sobre paper
41. **Salvador Dalí, Figueres, 1904-1989**
Esbós per a "Metamorfosi de Narcís"
Circa
Dimensions: 20,3 x 15,7 cm
Llapis sobre paper
42. **Lluís Domènec i Montaner, Barcelona, 1850-1923**
Dibuix preparatori per a coberta de la Bíblia
Dimensions: 37,5 x 31 cm
43. **Lluís Domènec i Montaner, Barcelona, 1850-1923**
Bíblia. Ed. Montaner i Simon (Dipòsit-4)
Dimensions: 43,5 x 32,5 x 5,5 cm
44. **Apel·les Fenosa, Barcelona, 1899 – París, 1988**
Dibuix (Arbre) pertanyent a la sèrie d'il·lustracions per al Llibre d'Amic e Amat de Ramon Llull, segons traducció francesa de Max Jacob
1947
Tinta xinesa sobre paper
45. **Apel·les Fenosa, Barcelona, 1899 – París, 1988**
Oiseaux chantant. II. Il·lustració pel Llibre Amic i Amat. Cicle Ramon Llull
Dimensions: 32 x 24 cm
Llapis
46. **Apel·les Fenosa, Barcelona, 1899 – París, 1988**
Femme Plante
1979
Dimensions: 46 x 34 cm
Tinta xinesa sobre paper
47. **Josep Viçens Foix, Barcelona, 1893-1987**
Si amb el dit prem la vall (2 fulls mecanografiats)
Dimensions: 31,5 x 21,5 cm
Mecanoscrit
48. **Eduard Fontseré Riba, Barcelona, 1870-1970**
5 negatius de vidre. CTC-SMC612C-D0610, 652C-D2479, 661C-D2949, 647C-D3650, 637C-D1812
49. **Eduard Fontseré Riba, Barcelona, 1870-1970**
Observacions de núvols realitzades a l'observatori de Turó de l'Home. 56 quaderns amb formularis manuscrits. SMC-423-N a SMC-429-N
1932 - 1938
50. **Eduard Fontseré Riba, Barcelona, 1870-1970**
Quaderns meteorològics de Turo de l'home. SMC 421 D a SMC 422 D. Conjunt de 47 quaderns manuscrits
1932 - 1938
51. **Eduard Fontseré Riba, Barcelona, 1870-1970**
Observacions de Tramuntana. FF-02-LI03-P01
52. **Eduard Fontseré Riba, Barcelona, 1870-1970**
Algunos resultados de observación acerca de las nubes convectivas. p. 13 FF-35-LO05-P013
53. **Eduard Fontseré Riba, Barcelona, 1870-1970**
Observacions des de Sant Jeroni de Montserrat. 608 pàgines d'anotacions manuscrites. SMC-498-D/01 a SMC-498-D/12
1937

54. **Eduard Fontseré Riba, Barcelona, 1870-1970**
Estudis de Nefologia catalana. Fitxes de les fotografies de núvols (22 capses amb 6.895 fitxes) Capses de la SMC-800-C a la SMC-813-C, de la SMC-824-C a la SMC-831-C 1937
Dimensions: 17 x 16 cm
55. **Eduard Fontseré Riba, Barcelona, 1870-1970**
Algunos resultados de observación acerca de las nubes convectivas. p. 11 FF-35-LO05-P011
56. **Eduard Fontseré Riba, Barcelona, 1870-1970**
Estudios lunares. Recull de cinc dibuixos de cràters lunars
Dimensions: 15 x 12 cm
57. **Eduard Fontseré Riba, Barcelona, 1870-1970**
Curiosidades meteorológicas. Recull d'onze dibuixos de núvols i altres fenòmens meteorològics 1891
58. **Marià Fortuny, Reus, 1838 – Roma, 1874**
Paisatge rocós
Cap a 1856-1858
Dimensions: 10,3 x 17,6 cm
paper, Aquarel·la i dibuix preparatori al llapis grafit, Aquarel·la sobre paper
Adquisició de la col·lecció Casellas, 1911
59. **Marià Fortuny, Reus, 1838 – Roma, 1874**
Calc de la figura d'un colom
Cap a 1863-1872
Dimensions: 19,7 x 11,5 cm
paper de calcar, tinta a la ploma, llapis grafit, Tinta a la ploma i llapis grafit sobre paper
Llegat de Mariano Fortuny Madrazo, fill de l'artista, 1951
60. **Marià Fortuny, Reus, 1838 – Roma, 1874**
Paisatge amb núvols
Cap a 1860-1862
Dimensions: 43,7 x 34,7 cm
paper acolorit, llapis grafit, mina blanca, Llapis grafit i mina blanca sobre paper acolorit
Adquisició de la col·lecció Madrazo, 1965
70. **Marià Fortuny, Reus, 1838 – Roma, 1874**
Calc de sanefes d'estil musulmà
Cap a 1867-1872
Dimensions: 24,2 x 11,5 cm
paper de calcar, llapis grafit, carbó, Llapis grafit i carbó sobre paper
Adquisició de la col·lecció Madrazo, 1965
71. **Francesc Santacruz II**
Mare de Déu Assumpta. Detall 1679-1680
Dimensions: 180 x 81 x 56 cm
Fusta daurada i policromada
72. **Federico García Lorca, Fuente Vaqueros, 1898 – entre Víznar i Alfacar, 1936**
Manos cortadas 1935 - 1936
Dimensions: 23,1 x 16,5 cm
73. **Josep Maria Jujol, Tarragona, 1879 – Barcelona, 1949**
Projecte de mosaic hidràulic
Dimensions: 103 x 85 cm
Dimensions amb annexos: 130 x 114 cm
Llapis sobre paper
74. **Josep Maria Jujol, Tarragona, 1879 – Barcelona, 1949**
Tauleta de centre ovalada
Fusta
75. **Josep Maria Jujol, Tarragona, 1879 – Barcelona, 1949**
Tribuna-carruatge de Casa Negra i ametlla 1922-1924
Dimensions: 13,5 x 21 cm
76. **Josep Maria Jujol, Tarragona, 1879 – Barcelona, 1949**
Carruatge de Can Negre
Dimensions: 18,5 x 31 cm
77. **Josep Maria Jujol, Tarragona, 1879 – Barcelona, 1949**
Carruatge de Can Negre
Dimensions: 27 x 21,5 cm
78. **Josep Maria Jujol, Tarragona, 1879 – Barcelona, 1949**
Casa Negra. Croquis del carruatge
Dimensions: 23 x 29,5 cm
79. **Josep Maria Jujol, Tarragona, 1879 – Barcelona, 1949**
Casa Planells. Croquis de la façana
Dimensions: 60,5 x 39 cm
80. **Josep Maria Jujol, Tarragona, 1879 – Barcelona, 1949**
Casa Negra. Projecte de la façana
Dimensions: 46 x 60 cm
81. **Josep Maria Jujol, Tarragona, 1879 – Barcelona, 1949 Tallers Comas**
Tauleta de centre ovalada
Cap a 1919-1925
Dimensions: 67 x 71 x 49 cm
fusta, ebenisteria, Fusta tornejada i tallada
Dipòsit de la Generalitat de Catalunya de la dació Jover, 2006
82. **Marià Manent, Barcelona, 1898-1988**
El vel de Maia. Dietari de la Guerra Civil 1936 - 1939
Dimensions: llibreta més gran: 12 x 15 cm
Dimensions: llibreta més petita: 7 x 10 cm
Tinta sobre paper
83. **Ramon Martí i Alsina, Barcelona, 1826-1894**
Apunt de paisatge
Cap a 1865-1870
Dimensions: 16 x 31,5 cm
paper, llapis carbó, Llapis carbó i mina blanca
Donació de Carlota i Ricard Martí Rovira, familiars de l'artista, 2010
84. **Ramon Martí i Alsina, Barcelona, 1826-1894**
Apunt de cel ventós
Cap a 1865-1870
Dimensions: 18,3 x 29 cm
paper acolorit de marró, mina blanca, Mina blanca sobre paper acolorit
Donació de Carlota i Ricard Martí Rovira, familiars de l'artista, 2010
85. **Ramon Martí i Alsina, Barcelona, 1826-1894**
Paisatge
Cap a 1870-1880
Dimensions: 22 x 31,5 cm
paper, llapis grafit i llapis carbó, Llapis grafit i llapis carbó
Donació de Carlota i Ricard Martí Rovira, familiars de l'artista, 2011

86. **César Martinell Brunet, Valls, 1888 – Barcelona, 1973**
Arxiu de retaules barrocs. Conjunt de plaques de vidre amb imatges d'obres barroques. MNAC Fons Arxiu Cesar Martinell
 Dimensions: 12 x 8,5 cm
 Dimensions: 11,5 x 8,5 cm
 Paper i paper fotogràfic
87. **César Martinell Brunet, Valls, 1888 – Barcelona, 1973**
Arxiu de retaules barrocs. Conjunt de 586 fitxes amb fotografies d'obres barroques i 2 plaques de vidre
 Dimensions: 35 x 26 x 60 cm
 Dimensions: 18 x 13 cm
 Paper i paper fotogràfic
88. **Joaquim Mir, Barcelona, 1873-1940**
Vista del Camp de Tarragona 1907-1913
 Dimensions amb annexos: 63 x 87 cm
 pastel (T. Pict.)
89. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Text poètic. Facsímil a partir d'un quadern d'esbossos de Joan Miró . FJM 1554-1605 i 4489
 1936
 Dimensions: 39,5 x 31,5 cm
 Grafit sobre paper
90. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Manuscrit FJM 4430a, 1941
Mentres faig escultura, tenir sempre la Bíblia oberta, això em donarà un sentiment de grandiositat i de gestió del món". Facsímil
 1912
 Carbonet, llapis i pastel sobre paper
91. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense títol. FJM 128. Sèrie d'exercicis tàctils a les classes de F. Galí
 1912
 Carbonet, llapis i pastel sobre paper
92. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense títol. FJM 144. Sèrie d'exercicis tàctils a les classes de F. Galí
 1912
 Carbonet, llapis i pastel sobre paper
93. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense títol. FJM 143. Sèrie d'exercicis tàctils a les classes de F. Galí
 1912
 Carbonet, llapis i pastel sobre paper
94. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense títol. FJM 141. Sèrie d'exercicis tàctils a les classes de F. Galí
 1912
 Carbonet, llapis i pastel sobre paper
95. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense títol. FJM 139. Sèrie d'exercicis tàctils a les classes de F. Galí
 1912
 Carbonet, llapis i pastel sobre paper
96. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense títol. FJM 138. Sèrie d'exercicis tàctils a les classes de F. Galí
 1912
 Carbonet, llapis i pastel sobre paper
97. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense títol. FJM 136. Sèrie d'exercicis tàctils a les classes de F. Galí
 1912
 Carbonet, llapis i pastel sobre paper
98. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense títol. FJM 133. Sèrie d'exercicis tàctils a les classes de F. Galí
 1912
 Carbonet, llapis i pastel sobre paper
99. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense títol. FJM 132. Sèrie d'exercicis tàctils a les classes de F. Galí
 1912
 Carbonet, llapis i pastel sobre paper
100. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense títol. FJM 131. Sèrie d'exercicis tàctils a les classes de F. Galí
 1912
 Carbonet, llapis i pastel sobre paper
101. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense títol. FJM 129. Sèrie d'exercicis tàctils a les classes de F. Galí
 1912
 Carbonet, llapis i pastel sobre paper
102. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Anotació. Facsímil a partir d'un quadern d'esbossos de Joan Miró
103. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense títol. FJM 130. Sèrie d'exercicis tàctils a les classes de F. Galí
 1912
 Carbonet, llapis i pastel sobre paper
104. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense Títol
 1944
 Dimensions: 31 x 23,5 cm
 Dimensions amb annexos: 53 x 42,6 cm
 Tinta negra sobre paper
105. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Pintura sobre pedra
 1934
 Dimensions: 8,5 x 5,8 cm
 Oli sobre pedra natural

106. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Anotacions i dibuixos per als textos inèdits "De l'assassinat de la peinture à la céramique" i "Le lézard aux plumes d'or"
 1948
 Dimensions: 31,1 x 21,5 x 1 cm
 Llapis grafit, bolígraf, tinta i llapis carbó sobre paper
107. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Anotacions
 1941
 Dimensions: 21,4 x 15,6 x 0,5 cm
 llapis grafit sobre paper
108. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Dibuix preparatori de "Les pénalités de l'enfer ou les Nouvelles Hébrides" de Robert Desnos.
 Circa
 Dimensions: 15,4 x 11,7 cm
 Llapis grafit sobre paper
109. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Dibuix preparatori de Retrat d'una dama el 1820 (segons Constable)
 1929
 Dimensions: 16,8 x 19 cm
 llapis sobre paper
110. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Anotació
 Dimensions: 21,1 x 26,9 cm
 Tinta estilogràfica i llapis de color sobre paper
111. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense títol. Anotació
 Bolígraf damunt paper, 5,3 x 60 cm
 Inscripcions: 27/VII/75
Anotació FPJM-1384
 1975
 Dimensions: 5,3 x 60 cm
 Bolígraf sobre paper
112. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Nota del viatge al Parc Güell. Llibreta d'anotacions
 1963
 Dimensions: 24,4 x 34,7 cm
 llapis sobre paper
113. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense Títol. Anotació
 1967-1971
 Dimensions: 30,6 x 21,4 cm
 Bolígraf sobre paper
114. **Joan Miró, Barcelona, 1893 – Palma de Mallorca, 1983**
Sense Títol. Anotació
 1912
 Dimensions: 21,1 x 15 cm
 Bolígraf sobre paper
115. **no informat**
FREDERIC MACAU VILAR, «Geología, viento y geometría», en Revista de Obras Públicas (R.O.P.), 114, tomo I (3009), p. 9-20.
 1966
 Dimensions: 27 x 22 x 4 cm
 Revista
116. **Pablo Palazuelo, Madrid, 1916-2007**
Sense títol. Tríptic
 1964
 guaix sobre paper
117. **Josep Real Homs**
Projecte d'altar
 Posterior
 Dimensions: 36,7 x 24,8 cm
 Aiguada. Dues tintes
118. **Antoni Tàpies, Barcelona, 1923-2012**
Gravat original per a l'edició en francès del llibre de Jose Angel Valente Mandorla (1982), traduït per Jacques Ancet. Exemplar H.C.
 1992
 Dimensions: gravat: 20,8 x 14,4 cm
 Dimensions: llibre: 22,2 x 15,8 cm
 Estampació. Paper vitel.la
 Arches
119. **Antoni Tàpies, Barcelona, 1923-2012**
Tocar la terra
 2001
 Dimensions: 22,5 x 18 cm
 Dimensions amb annexos: 25,7 x 25,7 cm
 Pintura i llapis sobre paper
120. **Antoni Tàpies, Barcelona, 1923-2012**
Sèrie Teresa núm. XXXIV
 1966
 Dimensions: 35 x 24 cm
 Llapis sobre paper d'estrassa
121. **Antoni Tàpies, Barcelona, 1923-2012**
Mirar la mà, núm. 3
 1998
 Dimensions: 45,5 x 59 cm
 Pintura i llapis sobre paper
122. **Antoni Tàpies, Barcelona, 1923-2012**
Esbós per a nou. Bloc d'esbossos 1986-1991
 1987
 Dimensions: dibuix: 15,5 x 11 cm
 Dimensions: llibreta oberta: 16,5 x 24 cm
 Tinta i llapis sobre paper
123. **Antoni Tàpies, Barcelona, 1923-2012**
Esbós per a Oval sobre blanc. Quadern d'Esbossos 2002-2009
 2009
 Dimensions: dibuix: 27 x 18,5 cm
 Dimensions: llibreta oberta: 27,5 x 42 cm
 llapis sobre paper
124. **Antoni Tàpies, Barcelona, 1923-2012**
Cinc petits papers I
 1994
 Dimensions: 21,5 x 25 cm
 Pintura sobre paper
125. **Antoni Tàpies, Barcelona, 1923-2012**
Traces on a white ground
 1965
 Dimensions: 164 x 133 x 5 cm
 Procediment mixt sobre tela
126. **Josefa Tolrà, Cabriels, 1880-1959**
«Formación de una tempestad». Dibuix inclòs a una llibreta d'anotacions
 1946
 Dimensions: llibreta tancada: 22 x 14,5 cm
 Tinta i retolador sobre paper plegat i cosit
127. **Francesc Tramulles, Barcelona, 1722-1773**
Làmina 3 del llibre Máscara Real executada por los colegios y gremios de la ciudad de Barcelona para festejar el feliz desseado arribo de nuestros augustos soberanos Dn. Carlos tercero y Da. Maria Amalia de Saxonia con el real príncipe e infantes
 Dimensions: 51 x 36 cm

128. **Francesc Tramulles, Barcelona, 1722-1773**
Máscara Real: executada por los colegios y gremios de la ciudad de Barcelona para festexar (...), Don Carlos III y Doña Amalia de Saxonia con el Real Príncipe e Infante
Dimensions: 51 x 36 cm
129. **Jacint Verdaguer, Folgueroles, 1845 – Barcelona, 1902**
Anotacions d'una excursió pirinenca a l'Urgellet, la Vall Ferrera, el Vallespir, la Vall d'Àneu i la Vall d'Aran. Ms. 1467
1882
130. **Jacint Verdaguer, Folgueroles, 1845 – Barcelona, 1902**
Anotacions d'una excursió pel Pirineu lleidatà i gironí. Ms.1466.
131. **Jacint Verdaguer, Folgueroles, 1845 – Barcelona, 1902**
Anotacions d'una estada al Vallespir. Ms. 375/6
1879-1880
132. **Jacint Verdaguer, Folgueroles, 1845 – Barcelona, 1902**
10 viatges. Ms. 1463/7
1883
133. **Jacint Verdaguer, Folgueroles, 1845 – Barcelona, 1902**
Siluetes del Canigó presa des de Prades (2 documents)
1885
Dimensions: 22 x 33 cm
134. **Jacint Verdaguer, Folgueroles, 1845 – Barcelona, 1902**
Ensenyances. Pàgina 34v de la llibreta IV «Les visions de Teresa» pertanyent a la sèrie manuscrits verdaguerians de revelacions
1885
135. **Bernat Vila**
Oval procedent del retaule de la capella Sant Marc
1683-1692
Fusta policromada

MANIOBRA DE PEREJAUME

amb obres, algunes d'anònimes, i d'altres de Joan Amades, Antoni Maria Alcover, Ramon Amadeu, Lluís Bonifàs, Joan Brossa, Juan Caramuel, Josep Comas i Solà, Joan Coromines, Salvador Dalí, Lluís Domènec i Montaner, Apel·les Fenosa, J. V. Foix, Eduard Fonserè, Marià Fortuny, Josep Maria Jujol, Frederic Macau, Marià Manent, Ramon Martí Alsina, César Martinell, Joaquim Mir, Joan Miró, Pablo Palazuelo, Pablo Picasso, Josep Real Homs, Francesc Santacruz, Antoni Tàpies, Josefa Tolrà, Francesc Tramulles, El vinaire de Sant Jeroni, Jacint Verdager i Bernat Vila.

Dates: 9 d'octubre de 2014 - 11 de gener de 2015

Organitza i produeix Museu Nacional d'Art de Catalunya

Lloc: Sala d'exposicions temporals 1

Exposició programada dins les activitats del Tricentenari del 1714

**Generalitat
de Catalunya**

**MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA**

Oficina de premsa
Tel. 93 622 03 60
premsa@museunacional.cat

Parc de Montjuïc
Barcelona
www.museunacional.cat
f t @MuseuNac_Cat

www.museunacional.cat